

SLO 4 druhý diel

V E N

S K Ý

J A

Z Y K

NOVÝ
slovenský
jazyk
pre **4.** ročník ZŠ

Megoňky

Keď sa ťa niekto spýta, či vieš o nejakej rarite* vo svojej krajine, povedz mu, že sú to napríklad Megoňky. Ak ich chceš preskúmať, mapa ťa zavedie do Čadce na Kysuce, presnejšie do osady Megoňky.

Čo to Megoňky alebo aj Megoňky sú?

Táto prírodná pamiatka vyzerá, ako keby sa tu kedysi dávno hrali obri s loptami na ihrisku dlhom pätnásť kilometrov a širokom 250 až 500 metrov. Nuž, keď obri, tak aj ihrisko musí byť obrie!

A teraz naozaj :-)!

Keď prídeš na toto záhadné miesto, objavíš súvislý pás pravidelných zlepencových** gúľ. Je to najväčšie nálezisko v Európe. Podobné útvary sa našli aj v Kostarike, na Novom Zélande alebo v Južnej Amerike. Kedy tieto kamenné, presnejšie pieskovcové gule vznikli? Pred tridsať až štyridsať miliónmi rokov. To je ale dáááávnno!

Priemer gúľ v Megoňkách je od tridsať centimetrov do troch metrov. A práve tá trojmetrová, ktorá je najväčšia, má dvadsaťpäť až tridsať ton***. Spoznáš ju podľa toho, že na nej vidno pravidelný rez, ktorý ju rozdeľuje na dve polovice. Ako keby sa ju naši vymyslení obri pokúšali rozseknúť.

*rarita – niečo zriedkavé, vzácne

**zlepenec – hornina stmelená z rozličných zložiek

***tona – jednotka hmotnosti (1 tona = 1 000 kilogramov)

Časopis Šikovniček (upravené)

Pieskovcové gule pri osade Megoňky

sú podľa legendy* vajcia dinosaurov. Iná legenda hovorí, že ich tu zanechali mimozemšťania.

Vedci predpokladajú, že gule pravdepodobne vznikli kotúľaním horniny po mäkkom povrchu z obrovských vrchov do údolia. Iní vedci tvrdia, že gule mohli vzniknúť v pravekom mori nabaľovaním pieskovca po morskom dne. Aká je však pravda o ich pôvode, to vedci vysvetliť nevedia.

Tieto záhadné útvary boli objavené úplnou náhodou v roku 1988 pri odstrele horniny v kameňolome. Celkovo sa našlo asi 30 gúľ. Guľa s najväčším priemerom (5 metrov) sa však rozlomila a nezachovala sa v celku.

Gule veľkosti futbalovej lopty si v minulosti ľudia zobrali domov ako dekoráciu do záhradiek. Dnes je už oddeľovanie gúľ od podkladu a ich premiestňovanie či rozdávanie zakázané. Oblasť náleziska kamenných gúľ bola vyhlásená v roku 2003 za prírodnú pamiatku.

*legenda – vymyslené rozprávanie o osobnosti, lokalite, udalosti

Adamko (upravené)

- 1 a) Prečítaj úvodný text.
b) Vyznač podľa textu, či je veta pravdivá alebo nepravdivá.

■ Kamenné gule sa nachádzajú na Orave v osade Megoňky.	pravda nepravda	B M
■ Nálezisko týchto gúľ je najväčšie v Európe.	pravda nepravda	E I
■ Kamenné gule sú zo skla.	pravda nepravda	P G
■ Priemer gúľ je od 3 centimetrov do 30 metrov.	pravda nepravda	R O
■ Každá guľa váži od 25 do 30 ton.	pravda nepravda	S Ň
■ Najväčšia guľa je rozdelená na štyri časti.	pravda nepravda	V K
■ S kamennými guľami sa nedá hrať futbal.	pravda nepravda	Y Z

- c) Ak máš správne odpovede, z písmen ti vyjde kľúčové slovo. Doplň ho do vety.

Kysucké sú jedinečné kamenné útvary v tvare gúľ rôznych veľkostí.

- 2 Diskutujte o vzniku kamenných gúľ na Kysuciach.

- 3 a) Doplň do tabuľky názov slovného druhu.
b) Vypíš z úvodného textu po tri slová z každého slovného druhu do správneho riadka.

Otázky	Názov slovného druhu	Príklad z textu
Kto? Čo?		
Aký? Aká? Aké?		
—	zámená	
Koľko? Koľký?		
Čo robí?		

Všetky slová našej slovnej zásoby rozdeľujeme do desiatich slovných druhov podľa toho, čo označujú.

1. **Podstatné mená** *žiak, pes, kniha*

2. **Prídavné mená** *pekný, modrá, sladké*

3. **Zámená** *my, ich, tento*

4. **Číslovky** *jeden, prvý, sto*

5. **Slovesá** *varí, upiekla, bežali*

6. **Príslovky** *dnes, vonku, dobre*

7. **Predložky** *na, pri, od*

8. **Spojky** *a, ale, že*

9. **Častice** *kiež, nuž, asi*

10. **Citoslovčia** *jaj, mňau, buch!*

- 4 a) Vyber z ponuky vhodné slovo a dopiš ho do vety v správnom tvare.

kikirikí dnes šiesty sedieť kniha asi tvoja z modré že

Andrea si kúpila novú _____ . Alan sníva o _____ aute.

Včera som stretol _____ sestru. Teta Elena býva na _____ poschodí.

Matej _____ v prvej lavici. Bude _____ slnečno?

Fero kýval _____ okna na kamaráta. Silvia sa teší, _____ sa blížia jarné prázdniny.

V sobotu sa _____ pôjdeme lyžovať. Skoro ráno kohút zakikirikál: „ _____ !“

- b) V ponuke slov podčiarkni tie slová, ktoré po doplnení do viet zmenili svoj pôvodný tvar. Na základe toho roztried' slová z ponuky.

Slová, ktoré zmenili svoj tvar: _____

Slová, ktoré nezmenili svoj tvar: _____

- c) Urč slovný druh slov, ktoré zmenili svoj tvar.

5 Roztried' slová z ponuky.

zlepencový veru múdreho pätnásť kreslíme štvrtého mňau preskúmať	jaj dobre pri kvet ak mne guľa včera	Slová, ktoré	
		môžu meniť svoj tvar	nemôžu meniť svoj tvar

Slovné druhy, ktoré **menia** svoj tvar, sú **ohybné slovné druhy**:

*kv*et vo váze

čaj z *kv*etu bazy

hovorí o *kv*ete

dva *kv*ety

malá *g*uľa

hovorí o malej *g*uli

hádže malé *g*ule

bojí sa malých *g*úl

*j*a sa bojím

vidíš *m*a

*m*ňa sa boj

poď so *m*nou

Slovné druhy, ktoré **nemenia** svoj tvar, sú **neohybné slovné druhy**:

*d*nes sneží

v noci na *d*nes

prídem *d*nes

*d*nes nemá

kladie *n*a stôl

chodí *n*a Vianoce

jazdí *n*a koni

ide *n*a obed

*K*ikirikí!

ozýva sa *k*ikirikí

*k*ikirikí nepočuť

ráno bez *k*ikirikí

6 Dopíš slová, ktoré si Soňa zabudla zapísať do zošita. Pri neohybných slovných druhoch môžeš použiť záložku.

7 V poučke na s. 3 farebne vyznač:
■ ohybné slovné druhy,
■ neohybné slovné druhy.

SLOVNÉ

OHYBNÉ

1. PODSTATNÉ MENÁ

2.

veselý, zelené, mokrá

3. ZÁMENÁ

4.

dva, päť, prvý

5. SLOVESÁ

DRUHY

NEOHYBNÉ

6. PRÍSLOVKY

včera, zajtra, pekne

7. PREDLOŽKY

8. SPOJKY

9. ČASTICE

asi, nuž,

10. CITOSLOVCIÁ

hav,

8 a) Doplňte do hrebeňovky slová podľa slovných druhov.

krémové počíta
zelený prsteň
trinásť tento
kominár dvor
svietili ôsma
ona odíď toto

sloveso
číslovka
podstatné meno
zámeno
prídavné meno

číslovka
podstatné meno
prídavné meno
sloveso
zámeno
podstatné meno
sloveso
zámeno

b) Doplň tajničku do príslovia.

Aj na kameni sa vyspíš, keď máš

sloveso

zámeno

9 Doplň do Denisovho rozprávania vhodné slová v správnom tvare. Dodrž pokyn v zátvorke.

Cez jarné prázdniny som sa bol (sloveso) _____ v Tatrách. Ubytovali sme sa v (podstatné m.) _____. Obdivoval som (prídavné m.) _____ kopec. V požičovni sme (zámeno) _____ sestry požičali snowboard. (predložka) _____ svahu sa jej celkom darilo. V horách sme sa zdržali (číslovka) _____ dní. Mali sme sa tam (príslovka – Ako?) _____ dobre. Ja (spojka) _____ moja sestra sa tam chceme vrátiť.

10 a) Skúmaj zaradenie slov medzi ohybné a neohybné slovné druhy. Nesprávne zaradené slová prečiarkni.
b) Urči slovný druh nesprávne zaradených slov pravom rámkiku.

Ohybné slovné druhy

varí zasnene obor tri tento
zbojníci rytier tri i jeho
šuch-šuch pyšná zamykalo tátoš
striebro zakopal ligotavo smelý

Neohybné slovné druhy

buch sedem jajže sotva
nad hlasno pod zvíťazila
vraj klop-klop snáď krá-krá
a zablúdil hrôzostrašný

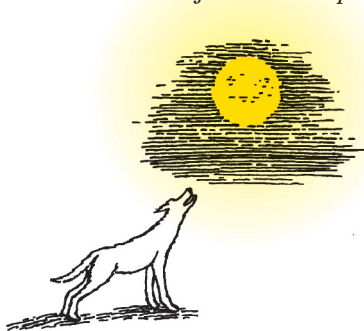
11 Vytvorte krátku rozprávku. Použite v nej všetky slová z úlohy 10 a).

Sny nášho psa o Mesiaci

Náš pes chce ísť na Mesiac minimálne na mesiac.

A keď to tak nebude, bude skákať po búde.

F. Rojček: *Torta z piesku*

1 a) Prečítaj báseň. b) Vysvetli, prečo je v básni slovo *MESIAC* napísané raz s veľkým a raz s malým začiatočným písmenom.

2 Rozhodni, či je slovo vo vete všeobecným alebo vlastným podstatným menom. Správne slovo vyfarbi.

Chlieb mi spadol na zem Zem.

Kozmonauti videli zem Zem ako modrú planétu.

Pán učiteľ vrba Vrba je u žiakov veľmi obľúbený.

Pri potoku rastie vrba Vrba.

Naša najbližšia hviezda je slnko Slnko.

Mačka sa šla vyhrievať na slnko Slnko.

Obec háj Háj sa nachádza v regióne Turiec.

Za dedinou je brezový háj Háj.

Rozkvitnutá lúka Lúka bola samý kvet.

Kaštieľ v obci lúka Lúka je národná kultúrna pamiatka.

3 Zopakuj si rozdelenie podstatných mien na všeobecné a vlastné. Pomôž Adamovi doplniť chýbajúce poznámky v zošite.

PODSTATNÉ

píšeme s **malým** začiatočným písmenom

1. OSOBY

napr.

2. ZVIERATÁ

napr. pes, mačka, srňa

3. VECI

napr. stôl, pero, mapa

MENÁ

píšeme s **veľkým** začiatočným písmenom

1. MENÁ OSÔB

napr.

2.

napr. Rex, Cila, Belko

3. NÁZVY MIESTA A OBCÍ

napr.

4. NÁZVY

napr. Hlavná ul., Nám. M. Benku

5. NÁZVY

napr. Vysoké Tatry, Kriváň

6. NÁZVY RIEK, POTOKOV, NÁDRŽÍ

- 4 Vyfarbi tie smerovníky, na ktorých sú názvy **obcí** napísané správne.

- 5 Medzi všeobecnými podstatnými menami nájdí a označ názvy povolání, ktoré sú potrebné:
 pri tvorbe filmu, pri stavbe domu.

☐ kadernička	☐ predavač	☐ režisér
☐ žeriavnik	☐ architekt	☐ cestár
☐ kníhtlačiarka	☐ pokrývač	☐ herec
☐ spisovateľ	☐ kulisár	☐ grafik
☐ scenáristka	☐ betonár	☐ farár
☐ ilustrátorka	☐ redaktor	☐ tesár
☐ inštalatér	☐ strihač	☐ šofér
☐ kameraman	☐ zubárka	☐ murár
☐ maskérka	☐ smetiar	☐ mäsiar

- 6 a) K desiatim povolaniam z úlohy 6 napíšte vlastné podstatné mená.
 b) Mená z úlohy a) očísľujte podľa abecedy.

- 7 a) Nájdí a napíš všeobecné podstatné mená ukryté vo vlastných podstatných menách.

BOJNÁ

BREHOV

HOSŤOVCE

KOSTOLOVEC

ŽUPKOV

DVORNÍKY

MLYNICA

ŠPAČINCE

BUŠINCE

OBRUČNÉ

ŽEHRA

URMINCE

VODERADY

ČATAJ

KORYTÁRKY

- b) Vlastné podstatné mená z úlohy 5 a) prepíš.

- 8 Uhádni hádanku. Zvýraznené písmená v slovách v úlohe 5 tvoria správnu odpoveď.

Kto stojí pri ceste?

Pri ceste stojí .

VII. PODSTATNÉ MENÁ

9 a) Kto má najsvižnejší jazyk? Povedz jazykolamy rýchlo a bez chyby.

PÁN BIELY BIELI VO VEĽKOM BIELI BIELY DOM.

HOLIČ HOLLÝ HOLÍ

VYSKOČIL VYSKOČIL, VYSKOČILKU PRESKOČIL.

HOLIČA Z HOLÍČA.

VYSKOČILKA VYSKOČILA, VYSKOČILA PRESKOČILA.

HLAVNÚ ROLU LORDA ROLFA HRAL VLADIMÍR LERAUS.

IŠIEL PŠTROS SO PŠTROSICOU A PŠTROSÍČATAMI PŠTROSOU ULICOU.

b) Vyznač slová, ktoré sa píšu s veľkým začiatočným písmenom. c) Všetky jazykolamy prepíš.

Pán Biely bieli vo Veľkom Bieli biely dom. Holíč Hollý holí holiča Z Holíča.

Vyskočil vyskočil, Vyskočilku preskočil. Vyskočilka vyskočila,

Vyskočila preskočila. Hlavnú rolu Lorda Rolfa hral Vladimír Leraus.

Išiel pštros so pštrosicou a pštrosíčatami Pštrosou ilicou.

d) Nakresli ilustráciu k niektorému jazykolamu.

– Och, padli mi okuliare do Dunaja!
– Laco, veď toto je Váh!
– No vidíš, bez okuliarov to nerozoznám.

10 Doplň poučku.

UŽ VIEM

Podstatné mená rozdeľujeme na: a **vlastné**.

podstatné mená označujú **ktorúkoľvek** osobu, zviera alebo vec.

Píšeme ich s **začiatočným písmenom**: *poštárka*, *medveď*, *lepidlo*.

podstatné mená pomenúvajú **konkrétnu/jedinečnú** osobu, zviera alebo vec.

Píšeme ich s **veľkým začiatočným písmenom**: *Ema Malá*, *Rexo*, *Pyšný štít*, *Svätý Jur*.

11 Zmeň vo všeobecných podstatných menách poradie písmen tak, že z nich utvoríš vlastné podstatné mená. Napíš ich.

NIVA –

JAMKA –

RIEKA –

CIBUĽA –

ULICA –

ROLKA –

12 Vyfarbi rovnakou farbou všeobecné podstatné mená, ktoré sa rýmujú.

Anča	meter	lavica
krása	čudo	Ľudo
Alica	spása	džudo
mača	bača	Vanesa
Peter	palica	sveter

Návšteva zo zahraničia

Blížila sa oslava výročia školy. Na návštevu mali prísť aj žiaci zo spriatelenej školy v Rakúsku. Aby hosťom predstavili našu krásnu krajinu, pani učiteľka navrhla vytvoriť projekt o Slovensku. Štvrtáci sa s chuťou pustili do zisťovania informácií. K fotografiám, ktoré urobili v lete pri potulkách našou krajinou, vytvorili takéto texty.

Hlavným mestom Slovenska je Bratislava. V Bratislave sú mnohé kultúrne pamiatky: Bratislavský hrad, Slovenské národné divadlo, Slovenské národné múzeum, Dóm svätého Martina, v ktorom bola korunovaná uhorská panovníčka Mária Terézia.

V Demänovskej doline na severnej strane Nízkych Tatier pri Liptovskom Mikuláši sa nachádzajú Demänovské jaskyne. Prvá bola objavená Demänovská ľadová jaskyňa, ktorá sa nachádza v brale Bašta. Neskôr objavili Demänovskú jaskyňu slobody, Demänovskú jaskyňu mieru a Pustú jaskyňu. Demänovské jaskyne vyhlbili vody rieky Demänovky.

Pýchou Vysokých Tatier sú Studenovodské vodopády.* Naše veľhory – Vysoké Tatry – sa nerozprestierajú len na Slovensku, ale siahajú až do Poľska. Na východ od Vysokých Tatier leží historické mesto Kežmarok.

* Oficiálny názov je Vodopády Studeného potoka.

Na **Z**áhorí sú **M**mestečná **M**malacky, **S**senica, **S**skalica, **K**kúty a **M**myjava. Cestou na sever **S**slovenska prejdeme cez mestá **T**trnava, **P**piešťany, **N**nové **M**mesto **N**nad **V**váhom, **T**trenčín, **P**púchov, **P**považská **B**bystrica, **Ž**žilina, **M**martin. **R**ružomberok je priemyselné mesto na **L**liptove. Vyrába sa tu papier. Preteká ním **R**rieka **V**váh. **B**banská **B**bystrica je metropolou stredného **S**slovenska. Bola centrom **S**slovenského národného povstania. Neďaleko nej sú **S**staré Hory a lyžiarske **S**stredisko **D**donovaly.

K východnému Slovensku patrí aj Spišská Nová Ves. Toto mesto je označované ako vstupná brána do Národného parku Slovenský raj, v ktorom je veľa turistických chodníkov. Neďaleký Spišský hrad patrí k najväčším hradom na svete.

Košice sú druhým najväčším mestom na Slovensku. Odtiaľ sa južnou trasou dostaneme do Rožňavy a Rimavskej Soboty. Táto časť Slovenska sa volá Gemer. Nachádza sa v Slovenskom rudohorí. Je to kraj Revúckej vrchoviny, Muránskej planiny a Slovenského krasu. Najznámejšou jaskyňou tohto kraja je Domica s podzemnou riečkou Styx. Neďaleko je Dobšinská ľadová jaskyňa. Máme aj unikátnu jaskyňu, ktorá je svetovou raritou zaradenou do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO – Ochtinskú aragonitovú jaskyňu.

1 a) Prečítaj text. b) Dopln názvy miest, jaskýň a vodopádov podľa textu.

Druhé najväčšie mesto na Slovensku:

Centrum Slovenského národného povstania:

Historické mesto na východ od Tatier:

Mesto – vstupná brána do NP Slovenský raj:

Známe vodopády vo Vysokých Tatrách:

Naše ľadové jaskyne:

VII. PODSTATNÉ MENÁ

- 2 a) Doplň poučku.
b) V modrej časti úvodného textu vyznač správne začiatkové písmená podstatných mien.

podstatné mená sú vlastné **mená osôb, mená** ,

zemepisné názvy (názvy miest, obcí, ulíc, mestských častí, pohorí, riek, potokov,

jaskýň, štátov). Píšeme ich s **začiatkovým písmenom**:

Vranov nad **T**oplou, **M**ýto pod **Ď**umbierom, **B**ratislava-**K**arlova **V**es, **S**lovenský **r**aj,
Váh, **S**tudený **p**otok, **O**chtinská aragonitová **j**askyňa, **S**lovenská **r**epublika.

- 3 a) Doplň **i/í** alebo **y/ý**.

B__tča, M__javská Rudava, Horné M__to, V__horlatské vrchy, Tor__sanka, M__chalovce,
Bab__ná, S__rová hora (pri obci Podhorany), B__stré, Tor__sa, S__vá skala, Kop__tovka,
B__strany, Rep__šte, M__javčan, Chm__nianska Nová Ves, S__ňčekov vršok, R__mava,
M__tna ulica, Sv__nica, B__strianka, V__drica, Mar__kovský potok, V__soké Tatry,
Bez__nce pod Javor__nou, V__šný Klátov, S__rník, P__šný štít, S__korov, Koz__nec

- 4 a) Prepíš do zošita 2 oznamovacie vety, 1 rozkazovaciu vetu, 1 opytovaciu vetu a 1 zvolaciu vetu.
b) Vylúšti začiatok textu **Vieš, že...?** Do okienok napíš postupne zvýraznené písmená v texte.

Urobte si výlet do Štiavnických Baní, Banskej Štiavnice a Kremnice! Uprostred malokarpatského mestečka Svätý **Jur** stojí drevená zvonička. Blízko Ružomberka sú kúpele Korytnica. Neďaleko Liptovského Mikuláša je lyžiarske stredisko Jasná. Vedeli ste, že Vlkolínec je pamiatkovou rezerváciou ľudovej architektúry? Vlieva sa rieka Morava do Dunaja pri hrade Devín? Liptovský Mikuláš je vstupnou bránou do Nízkych Tatier. Zelené pleso má svoje meno podľa farby. Z hradu Krásna Hôrka je nádherný výhľad na okolitú krajinu. Aké krásne sú benátske lustre a obrazy v kaštieli Betliar!

- 5 Prepíš vlastné podstatné mená písaným písmom.

OCHTINSKÁ ARAGONITOVÁ JASKYŇA,
VYSOKÁ NAD KYSUCOU, JASKYŇA DOMICA,
KRÍŽNA ULICA, RIEKA ONDAVA, POTOK IPEL,
PODUNAJSKÁ NÍŽINA, VRCH KRIVÁŇ,
RIEKA MYJAVA, DEMÄNOVKA, REVÚCA,
LAZY POD MAKYTOU, ŠPORTOVÁ ULICA

- **Vieš, že...?**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

na Slovensku sa nachádza v Bratislave medzi Michalskou vežou a susedným meštianskym domom. Široký je iba 130 centimetrov.

- 6 Napíš do zošita názvy ulíc, kde bývajú tvoji kamaráti alebo rodina. Podľa čoho sú pomenované?

10 Vlastné podstatné mená

Európa

Naša krajina sa nazýva Slovenská republika. Nachádza sa v srdci Európy. Nemáme more, sme vnútrozemský štát. Susedíme s piatimi krajinami: Maďarsko, Rakúsko, Česká republika, Poľsko a Ukrajina. Najdlhšia hranica je s Maďarskom, najkratšia je s Ukrajinou.

Niektoré štáty Európy spolu tvoria Európsku úniu. V roku 2023 ju tvorilo 27 štátov. Takmer vo všetkých krajinách Európskej únie sa platí eurom.

- 1 Andorra
- 2 Bosna a Hercegovina
- 3 Čierna Hora
- 4 Lichtenštajnsko
- 5 Luxembursko
- 6 Monaco
- 7 San Maríno
- 8 Severné Macedónsko
- 9 Slovinsko
- 10 Vatikán

1 a) Prečítaj text.

b) Odpovedz na otázky.

- S ktorými štátmi susedí Slovensko?
- Vieš, ako sa volali slovenské peniaze, kým sme neprijali euro?
- Ako sa volá svetadiel, na ktorom sa nachádza Slovensko?
- Je Slovenská republika súčasťou Európskej únie?
- Prečo sa niektoré štáty rozhodli spojiť a vytvoriť Európsku úniu?

2 Vypíš z úvodného textu všetky vlastné podstatné mená.

3 Usporiadaj názvy krajín podľa abecedy a napíš ich.

- Maďarsko
- Poľsko
- Taliansko
- Francúzsko
- Portugalsko
- Belgicko
- Grécko
- Malta
- Fínsko
- Bulharsko

4 Vyhľadaj na internete názvy štátov, ktoré patria do Európskej únie. Vyfarbi ich na mape.

5 Dopíš k vlajke názov štátu. Farba krúžku pri názve príslušníkov štátu (obyvateľov) ti pomôže.

● Moldavčania	
● Rusi	
● Bielorusi	
● Nóri	
● Švajčiari	
● Ukrajinci	
● Monačania	
● Gruzínci	

6 Doplň poučku.

Zemepisné názvy sú vlastné podstatné mená.

Patria sem aj **názvy štátov** a **pomenovania príslušníkov národov**.

Píšeme ich s **začiatočným písmenom:** *Japonsko, Japonec, Nórsko, Nórka, Brazília, Brazílčania.*

7 a) Označte rovnako názov štátu v Európe a jeho obyvateľov.

✗ NEMCI	☐ Česko	✗ ŠVÉDI	☐ Holandsko
△ POLIACI	☐ Litva	△ ÍRI	☐ Lotyšsko
○ MAĎARI	☐ Estónsko	○ LUXEMBURČANIA	☐ Chorvátsko
◇ BULHARI	☐ Švédsko	◇ CYPERČANIA	☐ Španielsko
▲ FÍNI	☐ Nemecko	▲ GRÉCI	☐ Portugalsko
● ČESI	☐ Taliansko	● RAKÚŠANIA	☐ Belgicko
◆ FRANCÚZI	☐ Rakúsko	◆ HOLANĎANIA	☐ Dánsko
✗ DÁNI	☐ Írsko	✗ LOTYŠI	☐ Francúzsko
△ TALIANI	☐ Maďarsko	△ MALŤANIA	☐ Slovensko
○ ESTÓNCI	☐ Luxembursko	○ PORTUGALCI	☐ Malta
◇ SLOVINCI	☐ Poľsko	◇ ŠPANIELI	☐ Grécko
▲ RUMUNI	☐ Bulharsko	▲ LITOVČANIA	☐ Cyprus
● CHORVÁTI	☐ Fínsko	● BELGIČANIA	☐ Slovinsko
◆ SLOVÁCI	☐ Rumunsko	◆ SRBI	☐ Srbsko

b) Názvy príslušníkov národov z úlohy 7 a) prepíš.

8 Diktát.

Peter sa narodil v aliansku. Nie je alian, je lovák. Jeho rodičia odišli zo lovenska za prácou. Bývajú v iláne. Boli si pozrieť mestá ím, anov, enátky a eapol. Keď eter vyrastie, chcel by sa ísť pozrieť do rancúzska, elgicka a emecka. Už teraz má v talianskej škole kamarátov emcov, panielov a aj orvátov. Na Slovensko k starým rodičom do adce cestuje cez akúsko.

Rozhovor s horským záchranárom

V februári sa žiaci zúčastnili zaujímavej prednášky o horách. O práci horského záchranára im porozprával pán *Peter Zima*. Pán Zima žije v Nízkych Tatrách, je lekár, výborný snowboardista aj vášnivý horolezec. Pracuje v horskej službe. Pomohol už mnohým ľuďom a niekoľkokrát s kolegami zachránil turistov, ktorých strhla lavína. Štvrták *Igor Malý*, výborný lyžiar, trávi veľa voľného času s rodičmi v horách. Zaujíma sa o prácu horskej služby, preto požiadal pána Zimu o interview do školského časopisu.

● Čo je náplňou práce horského záchranára?

Horskí záchranári majú služby podobne ako záchranári v mestách. Mnohí z nich sú lekári. Všetci sa vedú výborne lyžovať aj liezť po skalách. A hory poznajú veľmi dobre. Majú bohaté skúsenosti nielen s horským terénom. Hľadajú stratených turistov či ošetrujú zranených ľudí, ktorí si vyšli na túru do hôr a ocitli sa v núdzi. Keď sa uvoľní lavína, vyhľadávajú zasypaných ľudí.

● Čo musí vedieť horský záchranár?

Okrem toho, že musí získať zdravotnícke vzdelanie na strednej škole, prechádza náročnými testami. Vedomostné testy sú o horách, o dôkladnom poznaní všetkých turistických chodníkov a lezeckých ciest. Fyzické testy* absolvujú z lyžovania aj z lezenia.

● Ako vyzerá bežný deň záchranára v Nízkych Tatrách?

V zime ide najčastejšie o ošetrovanie rôznych zranení spôsobených na zjazdovke pri lyžovaní alebo snowboardovaní. Samozrejme, nájdu sa aj vážnejšie zranenia lyžiarov a snowboardistov, napríklad vo freeridových zónach a v strmých žlaboch, kde nie sú upravené trate. Sú to športovci, pre ktorých je zdolať takýto svah výzvou. Veľa pri tom riskujú. V lete zas ošetrujeme rôzne úrazy turistov.

K zraneným chodia horskí záchranári niekedy snežnými skútrami. Občas musí zasahovať aj vrtuľník, ak to počasie dovolí. Turistom poskytnú prvú pomoc na mieste a potom ich prevezú na ošetrovňu alebo odovzdajú záchrannej službe do sanitiek.

● Ako prebieha zásah horskej služby?

Každý zásah sa delí na dve časti. Jednou je poskytovanie zdravotnej starostlivosti a druhou to, ako záchranú akciu zvládnuť technicky.

● Poradte turistom, čo by si mali vziať na túru.

Jedlo, nejaké sladkosti, niečo na pitie, náhradné oblečenie – tričko, bundu, pršíplášť, čiapku, rukavice... Netreba zabudnúť na lekárničku, doklady, čelovku, opaľovací krém a okuliare.

Dôležité je sledovať počasie a pozrieť si webovú stránku horskej služby, či nie sú zverejnené nejaké oznamy pre danú lokalitu: výstrahy, uzavreté chodníky a pod. Mali by sme oznámiť na recepcii hotela, kde sme ubytovaní, kam sa chystáme ísť na túru. Treba vedieť odhadnúť svoje sily a v žiadnom prípade nechodiť na dlhé túry neskoro a sám.

● Čo robí horský vodca?

Horský vodca sprevádza ľudí po horách. Keďže dobre pozná hory, je bezpečnejšie ísť na štít s vodcom, najmä keď ľudia nemajú dostatok skúseností a potrebné vybavenie. On im poskytne výstroj, napr. stúpacie železá alebo mačky, ako sa tomu hovorí, ďalej sedací úväz, príp. prilbu či lavínový vyhľadávač. V prípade núdze vodcovia vedú vyhodnotiť lavínovú situáciu a ovládajú záchranné postupy. Okrem toho sa ľudia počas túry dozvedia veľa dôležitých a zaujímavých informácií o horách.

● Koľko horských záchranárov je na Slovensku?

Spolu máme asi 160 profesionálnych záchranárov a približne 300 dobrovoľníkov.

● Má horská záchranná služba nejaké špeciálne číslo?

Áno. Môžete volať aj na linku 112 alebo priamo na Horskú záchrannú službu – 183 00.

● Pán Zima, ďakujeme za rozhovor a prajeme vám veľa úspešných zásahov!

Igorovo interview si mali možnosť vypočuť žiaci celej školy aj v školskom rozhlase a vysielala ho aj miestna televízia.

*fyzické testy – testy z telesnej zdatnosti

- 1 a) Prečítaj rozhovor.
b) Vyhľadaj slová alebo slovné spojenia v slovníku alebo na internete.

freeridové zóny

čelovka

mačky (pomôcka v horách)

sedací úväz

- 3 Skúmaj rozhovor s horským záchranárom:
– S kým robíme takéto rozhovory?
– Ktoré časti má rozhovor?

- 2 Odpovedz na otázky podľa úvodného textu.

- Aké vzdelanie má pán Zima?
- Čo všetko musí ovládať horský záchranár?
- Čo by sa mohlo stať, keby vrtuľník lietal v noci a za zlej viditeľnosti?
- Čo tým pán Zima myslel, keď povedal, že *záchrannú akciu musia zvládnuť aj technicky*?
- Čo má mať turista počas túry v batohu?
- Prečo nemá človek chodiť do hôr sám a neskoro?
- Aké telefónne číslo má Horská záchranná služba?

Rozhovor – interview [intervjú] býva vedený so zaujímavou, verejne známou či významnou osobnosťou. Jeho cieľom je informovať, prípadne poučiť o aktuálnej téme.

Rozhovor obsahuje:

- **úvod** – privítanie a predstavenie osoby, s ktorou bude rozhovor prebiehať;
- **jadro** – kladenie dopredu pripravených **otázok** a **odpovede** osobnosti;
- **záver** – poďakovanie za rozhovor, ukončenie rozhovoru zaželaním úspechov.

Rozhovor býva **uverejnený v médiách**: v televízii, v rozhlase, v novinách, na internete.

- 4 Napíšte ešte dve svoje otázky na doplnenie rozhovoru s horským záchranárom.

- 5 Pripravte 5 otázok na rozhovor so svojou pani učiteľkou/pánom učiteľom. Potom na list A4 napíšte celý rozhovor. Dbajte na dodržanie osnovy: úvod, jadro a záver rozhovoru.

- 6 Priprav rozhovor s niektorým z tvojich rodičov/starých rodičov alebo blízkych o ich povolání.

Pozorovanie oblohy

Už za dávnych čias ľudia pozorovali Mesiac a hviezdy, ktoré sa pomaly pohybovali po oblohe. Boli zvedaví, čím vlastne tieto objekty sú a prečo sa pohybujú. Dali im mená a vymýšľali si o nich rôzne príbehy. Všimli si, že útvary, ktoré hviezdy vytvárali (súhvezdia), sa nemenili, hoci sa po oblohe pohybovali. Jestvovalo však päť osobitných telies, ktoré putovali aj cez hviezdne útvary. Bez dokonalých ďalekohľadov videli planéty: Merkúr, Venuša, Mars, Jupiter, Saturn. Občas sa na nebi vyskytli nezvyčajné úkazy – hviezdy s dlhými chvostami, ktorých sa ľudia obávali, lebo v nich videli varovanie pred niečím strašným.

Jasná „hviezda“, ktorá neblinká, je pravdepodobne planéta. Mars sa nám môže javiť, že má červenkastú farbu a Jupiter býva často najjasnejšou „hviezdou“ na oblohe. Jasne svietiacu Venušu nájdete na oblohe za súmraku na západe alebo pred svitaním.

Vesmír, hviezdy, planéty a kozmické lode (upravené)

1 a) Prečítaj text.

b) Odpovedz na otázky.

- Ktoré telesá môžeme na oblohe pozorovať voľným okom?
- Ako rozoznáme na oblohe planétu?
- Ktorá planéta je na oblohe najjasnejšia?
- Ktorú planétu spozorujeme na oblohe pred svitaním a za súmraku?
- Ako nazývame objekty na oblohe, ktoré majú dlhý chvost?

2 Dopln čísla tak, aby súčet v každom riadku bol 10. Doplnené číslo ti prezradí, po ktorom starorímskom bohovi bola planéta pomenovaná.

Saturn	2		5	7 – boh vojny
Mars		1	2	5 – najvyšší boh
Jupiter	1	4		3 – boh úrody a roľníctva
Neptún	2		0	1 – bohyňa krásy a lásky
Venuša		6	3	8 – boh mora a riek
				2 – boh obchodu

3 Vyhľadaj na internete odpovede na otázky a zapíš ich.

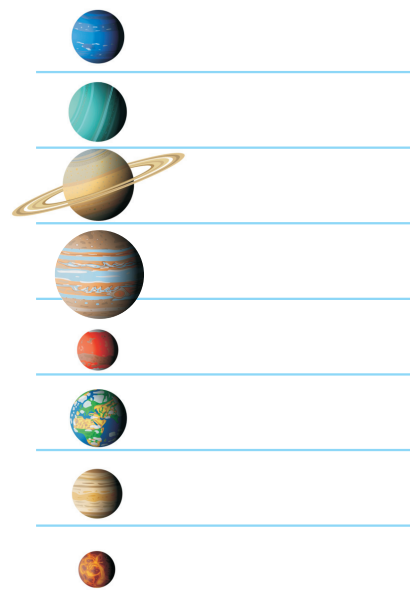
Ktorá hviezda je k nám po Slnku najbližšie?

Ktoré súhvezdie sa podobá písmenu W?

Ktoré planéty neboli spomenuté v texte úlohy 1?

Z čoho pozostáva chvost kométy?

4 Dopíš názvy vesmírnych telies v slnečnej sústave tak, ako nasledujú za sebou podľa vzdialenosti od Slnka.

Názvy svetadielov, ich obyvateľov aj názvy vesmírnych telies sú tiež vlastné podstatné mená.

Píšeme ich s veľkými začiatočnými písmenami:

Afrika, Afričan, Merkúr, Mesiac.

Slnko

Sloboda

Medvedice Ifigénia a Febrónia sa narodili v zoológickej záhrade a v rámci Cesty za slobodou ich zo zoo vykúpil sám Zemislav.

„Je to radosť, tá slobodienka krásna, júúúj, neviem, čo skôr, ajajajáááá! A ja mám nápad. Rada by som si konečne poriadne zaplávala,“ povedala Ifigénia, „ale poriadne a nie ako v tom minibazéniku v zoo. Febrónia, poď aj ty!“

„Dobre, ale ja pôjdem len tu pri brehu. Cítim sa slobodnejšie, keď mám blízko seba nejaké oporné body.“

„A ja si tú slobodu musím vychutnať čo najhlbšie v mori, chcem vidieť len vodu a nič iné. Jupííí, poďme do toho!“

Ifigénia to riadne roztočila a valila sa do šireho mora, čo jej sily stačili. Febrónia bola opatrnejšia a držala sa pár desiatok metrov od brehu. Necítila sa možno tak fantasticky, ale bezpečnosť dávala na prvé miesto aj pri rôznych radovánkach.

Rozpálená medvedica Ifigénia o chvíľu zistila, že už je okolo nej len šire more.

A ako sa tak čvachtala v tej morskej nádhere, po pár sekundách zistila, že nevie, kde je a ktorým smerom je breh. Šťastie zo slobody si užila len pár minút. To, čo prežívala potom, bol strach o vlastný život. Najhoršie bolo rozhodnúť sa, ktorým smerom začať plávať, keď v dohľade bola len voda.

Febrónia si plávanie užila na parádu. Keď vyšla na breh, začala sa strachovať o Ifigéniu.

Asi po hodine už bola taká netrepezlivá, že zalarmovala pobrežnú políciu a nahlásila im, že ľadová medvedica Ifigénia sa pravdepodobne stratila v širom mori.

Tá už mlela z posledného a bolo jej jasné, že to s tou oslavou slobody prepískla.

Vtom letel okolo vtáčik. Medvedica sa potešila a vysilená začala prosiť o pomoc: „Vtáčik zlatý, pomôž mi, prosím ťa, vyleť čo najvyššie a pozri, kde je breh.“

B. Jobus: Zázračné rozprávky (upravené)

- 1 a) Prečítaj text.
b) Odpovedz na otázky.

- Ako sa volali medvedice? Aké mená by si im dal ty?
- Ako sa volal človek, ktorý ich vykúpil zo zoo?
- Čo podľa teba znamená *sloboda*?
- Ako nakladala so slobodou Febrónia a ako Ifigénia?
- Ktorá z medvedíc konala správne a prečo?
- Ako sa podľa teba skončí tento príbeh?

- 2 Vyznač v úvodnom texte podstatné meno, na ktoré môžeme ukázať: **ten** – zelenou, **tá** – modrou, **to** – oranžovou.

Pri podstatných menách vieme **určiť rod**:

- **mužský rod** – na podstatné mená ukážeme zámenom **ten**: *ľad, Zemislav*;
- **ženský rod** – na podstatné mená ukážeme zámenom **tá**: *medvedica, Ifigénia*;
- **stredný rod** – na podstatné mená ukážeme zámenom **to**: *more, šťastie*.

Skratky uľahčujú život: mužský rod – **MR**, ženský rod – **ŽR**, stredný rod – **SR**.

- 3 a) Vyber vhodné zámeno *ten*, *tá*, *to*, ktorým ukážeme na podstatné meno znázornené na obrázku. Zámeno napíš pod obrázok.
b) Urč rod podstatných mien znázornených na obrázku.

- 4 Diskutujte: Prečo ľudia zatvárajú zvieratá do zoo?

5 a) Prečítaj text.

b) Z textu vypíš farebne vyznačené podstatné mená a urč ich rod.

Bude v oceánoch viac plastov ako rýb?

Jednorazových **plastov** používame čoraz viac a viac. A je to vidieť v **oceánoch** a na **plážach** po celom **svete**. Existujú odhady, ktoré hovoria, že ak budeme pokračovať dnešným tempom, do roku 2050 bude v oceánoch plávať viac plastového odpadu ako **rýb**.

Áké problémy spôsobuje plastový odpad v oceánoch?

Zdravie – pozostatky z plastov či chemikálie z nich ostávajú v rybách, ktoré konzumujeme.

Podmorský život – morské živočíchy si plasty často mýlia s potravou a prehltajú ich.

Hospodárstvo – odpad v moriach má nepriaznivý vplyv na cestovný ruch a **rybolov**.

Klíma – recyklovaním 1 milióna ton plastov by sa ušetrilo toľko emisií CO₂, ako keby sme z premávky stiahli 1 milión **áut**.

Podľa europarl.europa.eu

plastov (ten plast): MR

6 a) V rade písmen sa ukrýva veta. Nájdi a vyškrtni písmená, ktoré do nej nepatria. Tieto písmená sú zoradené abecedne.

b) Prepíš vetu a vyznač v nej podstatné mená.

IFIGÉNIAPSAQVRZOOLOGICKEJSZÁHRADETNAUČILAUVYBRANÉVSLOVÁ.

7 a) Urč rod vlastných podstatných mien.

8 a) Dopln i/i alebo y/y a prepíš diktát bez chyby.
b) Zakrúžkuj podstatné mená. Napíš nad ne ich rod.

Cez v__kend sme boli na v__lete na v__dieku.

Počas dlhého filmu sa m__ začalo z__vať.

Každý večer ob__čajne p__jeme b__l__nkový čaj.

Zm__ja sa m__hla pod kr__kmi. B__k, kob__la,

b__vol a aj b__zón sú b__l__nožravce. Um__vať

ruk__ s__ mus__me prav__delne. V__la v__la

vence. V__žla v__la na mesiac. Dob__vatelia

dob__li hrad. V__b__l sa m__ mob__l.

b) Označ slovenské mestá.

O čom sníva jedináčik

Som jedináčik, teda nemám žiadneho **súrodencu**. Vy si možno povieť, že je to super. Všetko je iba moje, nemusím sa s nikým deliť o cukríky ani čokoládu, nikto mi neberie **hračky** a nedobiedza práve vtedy, keď môj superhrdina útočí na nepriateľa.

Byť jediné dieťa v rodine však často znamená byť naozaj sám. Doma sa nemám s kým pohrať ani pohádať. Keď kamoši nemajú čas ísť von, musím si hľadať zábavu pre jedného. To je riadna nuda. Rodičia si na mňa čas nájdu, no ale hraj sa s veľkáčom! Keby mi aspoň psa kúpili! Hovoria, že pes nie je **hračka** a vraj by bol v našom malom byte smutný. A ešte viac v aute, lebo sme stále na cestách – raz ideme na chatu, inokedy k starým rodičom na opačnom konci Slovenska. Musel by to byť **pes** cestovateľ a naši sa vytrvalo tvária, že taký neexistuje.

Veru niekedy závidím Marekovi z áčky, že má troch **súrodencov**. Vždy, keď som u nich na návšteve, je tam poriadne rušno. Stále sa niečo deje. Tam býva veselo!

Vo voľnom čase čítam veľa **kníh**. Vtedy nie som sám, s hrdinami prežívam útrapy aj radosti. A keď už mám **knihu** prečítanú, prečítam si aj zaujímavosti na internete.

Minule som sa dočítal, že medzi súrodencami – dvojčatami existuje neviditeľné puto, a preto niektoré veci robia úplne rovnako! Napríklad dvaja chlapci, ktorí si nepamätali, že majú svoje dvojča. Každý totiž vyrastal u iných rodičov. A teraz sa podržte: vraj obidvoch rodičia pomenovali Jim! A keď sa neskôr Jimovia stretli ako dospelí, vysvitlo, že obaja dali rovnaké meno svojim synom a rovnako pomenovali aj svoje **psy**.

Niekedy si predstavujem, že niekde na svete mám tiež svoje dvojča. Máme tie isté záľuby, tiež pekne kreslí a myslí si, že nemá žiadnych súrodencov. A volá sa ako ja: Tomáš.

- 3 Farebné slová v texte o Tomášovi napíš do správneho stĺpca v správnom tvare.

Jednotné číslo (singulár)	Množné číslo (plurál)
1 súrodenec	2 súrodenci
1	2
1	3
1	4
1	2

- 1 a) Prečítaj text. b) Odpovedaj na otázky.

- Ako sa volá jedináčik, ktorý nám o sebe rozpráva?
- Aké sú výhody a nevýhody byť jedináčikom?
- Čo robili dvojčatá v príbehu rovnako?
- Aké dôvody hovorili rodičia, prečo nekúpia psa?
- Čo si o dôvodoch rodičov myslíš?

- 2 Pozoruj v úvodnom texte slová vyznačené rovnakou farbou. Koľko osôb, zvierat alebo vecí označujú tieto slová?

Podstatné mená môžu pomenúvať jednu osobu, zviera alebo vec. Hovoríme, že sú v **jednotnom čísle**: *kvet, teta, múzeum...*

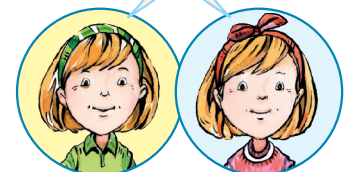
Ak podstatné mená pomenúvajú **viacero osôb, zvierat alebo vecí**, hovoríme, že sú v **množnom čísle**: *kvety, tety, múzeá...*

Skratky uľahčujú život: jednotné číslo = JČ, množné číslo = MČ.

Jednotné číslo
odborne nazývame
singulár.

Množné číslo
nazývame **plurál**.

VII. PODSTATNÉ MENÁ

- 4 Keď je na obrázku jeden kus danej zeleniny, jej pomenovanie napíš opačne – v množnom čísle. Keď je na obrázku viac kusov zeleniny, pomenovanie napíš opačne – v jednotnom čísle

mrkva

tekvice

- 5 Urč číslo podstatných mien.

murári	☐	klampiar	☐
plynár	☐	betonári	☐
tesár	☐	studniar	☐
kominár	☐	elektrikári	☐
architektka	☐	cestári	☐
pokryvači	☐	obkladač	☐
inštalatér	☐	záhradníčka	☐
šoférky	☐	maliari	☐
právnici	☐	lekárky	☐

- 6 Vyznač správny tvar daného slova v množnom čísle.

ČLOVEK	☐	ČLOVEKOVIA	☐	ĽUDIA	☐
STROM	☐	STROMY	☐	LES	☐
VLOČKA	☐	VLOČKY	☐	SNEH	☐
HVIEZDA	☐	SÚHVIEZDIE	☐	HVIEZDY	☐

- Detičky, kto by vedel povedať množné číslo od slova *vagón*?
Lukáš sa prihlási: – Myslím si, že je to *vlak*.

- 7 Oprav Lukáša. Napíš množné číslo slova *vagón*.

- 8 a) Vo vetách vyznač podstatné mená.
b) Uprav vety tak, aby podstatné mená v nich boli v jednotnom čísle. Vety napíš.

Naše autá sú už dosť staré. Naše auto je už dosť staré.

Chodím sa kamarátmi hrať von.

Po ulici idú dievčatá a chlapi.

Na oblohe vidno letieť lietadlá.

Poštárky mi doručili balíky.

Odtrhli sa mi gombíky.

Na stole ležali papiere.

Žiaci písali testy.

O kaderníčke Rite

Rita sa od malička túžila stať kaderníčkou. Začalo sa to doma na záhrade, keď sa rozhodla nožničkami ostrihať trávnik na ježka. Trvalo jej to dosť dlho, ale s výsledným efektom bola spokojná. Nasledovali pokusy v babkinej záhrade. Postrihala jej tuje, vtáacie zoby a krušpány do tvarov prehistorických zvierat. Keď to babka uvidela, zalomila rukami, zhíkla a omdlela.

Ritin profesionálny vývin pokračoval úpravou zovňajška nemých tvorov. Prvé bolo Ritino dlhosrsté morské prasiatko, ktoré ostrihala „na levo“. Keď ho uvidela Vanda z tretieho poschodia, priniesla kaderníčke svoju siamskú mačku.

„Ako to chceš?“ zisťovala Rita.

„No predsa na levo!“ vyštekla Vanda, presvedčená o správnosti svojho rozhodnutia. A tak sa Ritino morské prasiatko a Vandina siamská mačka podobali ako vajce vajcu.

Ritino umenie nadobúdalo široký záber a začala sa venovať frizúram ľudí. Najprv to boli obyvatelia ich domu. Pravidelne upravené vlasy od tejto nadanej kaderníčky mali pani Nurvová a pani Siruňová. Jedna si obľúbila účes s názvom *Bledomodrý odtieň vzdušného zámku*, druhá *Ružový preliv v tvare letiaceho kolibríka*. Aj páni prišli na rad.

Najprv Ritin dedko. Mal túto šikovnú kaderníčku tak rád, že jej dovolil všetko, za čo sa mu Rita láskyplne odmenila modelom presne šitým na mieru – krikľavo zelenou anténou týčiacou sa k výšinám. Potom sa pridala aj pani Drdák a hneď po ňom pani Vajnovec. Prvému Rita vykúzlila na hlave osie hniezdo, druhý sa pýšil účesom nazvaným *Obrátená pyramída*.

Po čase sa po malom mestečku, kde kaderníčka žila, prechádzali dámy a páni, ba aj deti so všakovakými fantastickými farebnými variáciami na svojich hlavách. Nakoniec boli všetky rastliny, zvieratá aj ľudia v mestečku prikrášení a chodili sa na nich pozeráť turisti až z Japonska.

A. Facunová (upravené)

- 4 Vráti sa babka od kaderníčky a pýta sa vnuka:
– Rudko, však už nevyzerám ako stará babka?!
– Nie, babi. Teraz už vyzeráš ako starý dedko.

- 5 Doplň do viet slovo **záhrada** v správnom tvare.

Rita sa starala o . Trávnik v ostrihala na ježka.

Plot okolo jej je z dreva. Jej strýko rozprával o svojich .

Raz bude mať kvetinovú . Pri zámku je tiež kvetinová .

- 1 a) Prečítaj text.
b) Vyhľadaj v slovníku význam slov.

prehistória krušpán frizúra
profesionál zovňajšok kolibrík

- 2 Nakresli človeka s účesom od Rity podľa textu.

- 3 Odpovedaj na otázky.

- Čo začala Rita strihať ako prvé?
- Čo znamená *prehistorické* zviera?
- Prečo asi babka omdlela, keď uvidela Ritine výtvyry?
- Čo znamená slovné spojenie *podobá sa ako vajce vajcu*?
- Ktoré domáce zviera mala Vanda?

- 4 Vyznač v úvodnom texte všetky tvary podstatného mena **kaderníčka**.

6 Doplň do tabuľky slovo **kadernička** v rôznych tvaroch podľa pádov. Úvodný text ti pomôže.

Podstatné mená majú rôzne tvary. V slovenčine ich **ohýbame**.

Preto je to **ohybný slovný druh**. Tvary podstatných mien tvoríme podľa pádov.

Názov pádu	Skratka	Pádová otázka	Príklad
Nominatív	N	<i>Kto? Čo?</i>	Rita je _____.
Genitív	G	<i>Koho? Čoho?</i>	Dostal to od _____.
Datív	D	<i>Komu? Čomu?</i>	Dám to _____.
Akuzatív	A	<i>Koho? Čo?</i>	Vidím _____.
Lokál	L	<i>O kom? O čom?</i>	Hovorím o _____.
Inštrumentál	I	<i>Kým? Čím?</i>	Pracujem s _____.

7 a) Doplň názvy pádov, na ktoré sa pýtame danými otázkami.

b) Prečítaj tajničku v smere šípky a doplň ju do poučky.

Koho? Čo?							
O kom? O čom?							
Komu? Čomu?							
Kto? Čo?							
Koho? Čoho?							
S kým? S čím?							

Ohýbanie podstatných mien podľa pádov

sa nazýva _____.

- 8 Snehuliak hovorí kamarátovi:
- Pozri, zase poriadne sneží, hoci už ide jar!
- Druhý snehuliak na to:
- To je nuda, zase sneh!
 - Nevadí, aspoň nám padajú náhradné diely.

9 Diktát.

Dnes bolo pr__jemné počasie. V__brali sme sa na neďalek__ svah. Sneh ešte v__držal na severnej strane. M__s bratom sme si už__li jazdu na l__žiac. Rod__čia si pr__pli bežk__. K__m sme sa m__dvaja spúšťali zo svahu, on__mali v__chádzku. Starká a stark__sa prechádzali pod svahom. Keď im začala b__ť z__ma, išli do bufetu na čaj.

8 a) Doplň *i/í* alebo *y/ý*.

b) Napíš správne pádové otázky.

Pomenuj pády. Pomôž si záložkou.

o r__be *O kom? O čom? L*

s b__kom

od r__sa

so s__korkou

žm__kačka

b__linkám

s p__nkou

s__nka

do p__žamka

hm__z

zm__ju

Kto? Čo? Rita

Nominatív	N	Kto?	Čo?
Genitív	G	Koho?	Čoho?
Datív	D	Komu?	Čomu?
Akuzatív	A	Koho?	Čo?
Lokál	L	O kom?	O čom?
Inštrumentál	I	S kým?	S čím?

- 1 Vyber a doplň k obrázkom otázku **Kto?** alebo **Čo?**

- 2 a) Doplň do viet podstatné mená z textu o kaderníčke Rite. Ak nevieš, nájdi si ich v texte na s. 21.

_____ sa od malička túžila stať kaderníčkou. Prvým zákazníkom bolo Ritino morské _____, ktoré ostrihala „na leva“. Keď ho uvidela _____ z tretieho poschodia, priniesla Rite svoju siamsku mačku. Ritino _____ nadobúdalo široký záber a začala sa venovať frizúram ľudí. Najprv to boli _____ ich domu. Potom sa pridal aj pán _____ a hneď po ňom pán _____.

- b) V ktorom páde sú doplnené slová v úlohe a)?

Na podstatné mená v **nominatíve** sa pýtame otázkami **Kto? Čo?**

Keď sú podstatné mená v **nominatíve jednotného čísla**, hovoríme, že sú v **základnom tvare**.

- 3 Napíš podstatné mená v základnom tvare – v nominatíve jednotného čísla.

susedom –

anténou –

mačkou –

zámku –

trávníku –

Vande –

- 4 V texte *Návšteva zo zahraničia* v časti so zeleným podfarbením (s. 9) nájdi geografické názvy a prepíš ich v základnom tvare.

- 5 a) Vysvetli význam prísloví. b) Vyznač podstatné mená v nominatíve.

Aká je matka, taká je Katka.

Aká je práca, taká je pláca.

Aké je drevo, taký je klin.

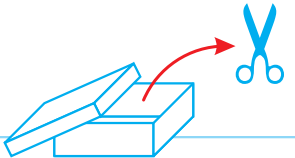
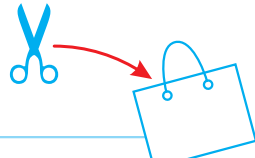
Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva.

Aké je prasa, taký je kvik, aký je človek, taký je zvyk.

Z koho? Z čoho? Z vrecka

Nominatív	N	<i>Kto?</i>	<i>Čo?</i>
Genitív	G	<i>Koho?</i>	<i>Čoho?</i>
Datív	D	<i>Komu?</i>	<i>Čomu?</i>
Akuzatív	A	<i>Koho?</i>	<i>Čo?</i>
Lokál	L	<i>O kom?</i>	<i>O čom?</i>
Inštrumentál	I	<i>S kým?</i>	<i>S čím?</i>

- 1 a) Dopíš, odkiaľ mohla Rita vytiahnuť nožnice.
 b) Dopíš, kam Rita mohla odložiť nožnice.
 c) Urč pád napísaných podstatných mien.

		taška	vrecko	puzdro	škatuľa	zásuvka
Rita vytiahla nožnice 	Z/ZO	.				
	Z/ZO	.				
	Z/ZO	.				
	Z/ZO	.				
	Z/ZO	.				
Rita odložila nožnice 	do	.				
	do	.				
	do	.				
	do	.				
	do	.				

- 2 a) Dopln tabuľku. Opýtaj sa na vyznačené podstatné mená a urč ich pád. Vzorové riešenie ti pomôže.

Pýtam sa	Odpoveď	Otázka	Pád
Medveď zlieza zo stromu.			
Kto/Čo zlieza zo stromu?	Medveď.	Kto?/Čo?	nominatív
Z koho/Z čoho zlieza medveď?	Zo stromu.	Koho?/Čoho?	genitív
Bez práce nie sú koláče.			
Peter to odložil do skrine.			
Máša dostala od tety pero.			

- b) Určené podstatné mená z úlohy a) roztried' podľa pádov.

Nominatív (N)	medveď			
Genitív (G)	(zo) stromu			

- 3 Vo vetách vyhládajte podstatné mená a vypíšte ich. Určte ich pád. Pomôžte si pádovými otázkami.

Do kaderníctva vošla mladá žena.
Celý koláč bol z čokolády. Ivana sa to dozvedela z internetu. Filip si rád číta z knižiek.
Ďateľ dobe do stromu. Loď vyplávala z prístavu.
Edo išiel od kamarátky rovno do parku.

Na podstatné meno v **genitíve** sa pýtame otázkami **Koho? Čoho?**.

Môžeme si pomôcť slovami – predložkami **od, do, z, bez**:

Bez koho? – Bez brata.

Z čoho? – Z dreva.

Od koho? – Od nevesty.

Do čoho? – Do konca.

- 4 a) Dopln slová na vhodné miesto.

výrobcov	Polievka bola bez _____ . Fľaše z _____ sa dajú tiež recyklovať.
soli	
obchodu	Veci zo _____ sú veľmi krehké. Tento recept mám od _____ .
stromov	
dreva	Bez _____ by nebol život na Zemi. Tesár vyrába stôl z _____ .
skla	
torty	Do _____ sme dali veľa ovocia. Do _____ vošla stará pani.
susedky	
plastu	Na internete môžeme nájsť výrobky od rôznych _____ .

b) V ktorom páde sú všetky doplnené slová? _____

c) Povedz doplnené podstatné mená v základnom tvare a urč ich rod. Pripíš skratky: MR, ŽR, SR.

- 5 Dopln otázku, ktorou sa opýtaš na vyznačené slovo.

Alex prišiel bez **kačáta**.

Bez **čoho** prišiel Alex?

Z **učňa** sa stal majster.

Iveta dostala darček od **Evy**.

Do **puding**u sme dali veľa ovocia.

Ešte veta.

Ešte veta.

- 6 a) Vysvetlite význam príslovia.
b) Vyznač v prísloví podstatné meno v genitíve.

Bez vetra sa ani lístok na strome nepohne.

- Vonku bola v noci taká hrozná zima, že mi teplomer búchal na okno, aby som ho pustil dnu.

Komu? Čomu? Horárovi

1 a) Prečítaj rozprávku o kohútikovi a sliepočke.

Kohútik a sliepočka sa prechádzali po záhrade.

Ako tak chodili, našli pod kríčkom trnku.

Sliepočka ju chytrou uchytila a chcela prehltnúť. Lenže trnka jej uviazla v krku, a preto sa sliepočka rýchlo potrebovala napiť.

Kohútik utekal **k studni**. Tá mu povedala, že potrebujú kľúče, aby si kohútik mohol naťahovať vodu. Tak kohútik išiel **k panej** pýtať kľúče.

Ale pani mu povedala, že kľúče nedostane, kým jej neprinesie od pána list. Kohútik uháňal **k pánovi**. Ten ho poslal **k husi** po pero.

Hus však chcela jesť. Kohútikovi nezostávalo nič iné, len ísť **ku koscovi** po trávu. Kosец bol tiež hladný. Kohútik teda musel ísť ešte **k pekárovi** po chlieb. Pekár však nemal čím kúriť. Tak kohútik pokračoval v ceste **k horárovi** po drevo.

Horár sa zľutoval a dal kohútikovi drevo pre pekára. Tak sa mohla sliepočka konečne napiť, aby jej trnka neostala uviaznutá v krku.

E. Chmelová: Slovenské rozprávky, hádanky a rečňovanky (upravené)

- b) Ktorou pádovou otázkou _____ sa pýtame na slová vyznačené v texte? _____

Na podstatné mená v **datíve** sa pýtame otázkami **Komu? Čomu?**

Môžeme si pomôcť pridaním slova **dáme**:

Dáme komu? – Sestre.

Dáme čomu? – Krave.

Nominatív	N	Kto?	Čo?
Genitív	G	Koho?	Čoho?
Datív	D	Komu?	Čomu?
Akuzatív	A	Koho?	Čo?
Lokál	L	O kom?	O čom?
Inštrumentál	I	S kým?	S čím?

2 a) Urč, komu patria veci.

Vyber vhodné podstatné meno podľa obrázka. Napiš ho v správnom tvare.

Obr. kadenička

Červený rúž patrí _____.

Plyšový macko patrí _____.

Ostré nožnice patria _____.

Malé hniezdo patrí _____.

Veľké kladivo patrí _____.

Policajný odznak patrí _____.

Mäkký pelech patrí _____.

Šťavnatá tráva patrí _____.

- b) Ktorými pádovými otázkami sa pýtame na doplnené podstatné mená? Ktorý je to pád?

Otázka: _____

Pád: _____

3 Opýtaj sa na vyznačené podstatné mená pádovou otázkou. Urč ich pád.

	Pýtam sa	Odpoveď	Pád
Prezradím to Evke .			
Zavolali sme strýkovi .			
Daj dieťaťku napiť!			
Stanovi som podal pero.			

Koho? Čo? Múku

Nominatív	N	<i>Kto?</i>	<i>Čo?</i>
Genitív	G	<i>Koho?</i>	<i>Čoho?</i>
Datív	D	<i>Komu?</i>	<i>Čomu?</i>
Akuzatív	A	<i>Koho?</i>	<i>Čo?</i>
Lokál	L	<i>O kom?</i>	<i>O čom?</i>
Inštrumentál	I	<i>S kým?</i>	<i>S čím?</i>

Ujo Kováč je môj sused. Keď bol ešte malým chlapcom, veľmi rád sa bicykloval. Raz v rýchlosti vbehol do jamy a spadol. Mal úraz hlavy. Postupne stratil zrak.

Mám rád uja Kováča, často mu pomáham s nákupmi. Keď prídeme do obchodu, hovorím mu: „V tomto regáli vidím múku, cukor, soľ.“ Ujo mi potom povie: „Podaj mi, prosím, soľ. A potrebujem aj cukor.“ Keď kráčame ďalej, namiesto neho vidím ďalšie veci...

Na podstatné mená v **akuzatíve** sa pýtame otázkami **Koho? Čo?**

Pomôž si pridaním slova *vidím*:
Koho vidím? – Uja. Čo vidím? – Soľ.

- Prečítaj text.
 - Odpovedaj na otázky podľa textu a napíš názov pádu.

Pýtam sa	Odpoveď	Pád
Koho/čo má rád chlapec?		
Koho/čo videl chlapec v obchode?		
Koho/čo stratil ujo Kováč?		
Koho/čo má podať ujovi Kováčovi?		
Koho/čo ešte potrebuje ujo Kováč?		

- Opýtaj sa na vyznačené podstatné mená. Urč ich pád a napíš ho.

	Pýtam sa	Odpoveď	Pád
Pozeráme zaujímavý film .			
Zita nakreslila obrázok .			
Máme dobrých susedov .			
Ľubko má nové nohavice .			

- Vyfarbi podstatné mená v nominatíve **oranžovou**, v genitíve **zelenou**, v datíve **červenou** a v akuzatíve **modrou** farbou.

bez žriebäťa	ku kobyľe	podľa Bystríka	ku korytu	z koryta
k rýchliku	od pytiaka	okrem hmyzu	mimo mydla	k pytiactvu
(vidím) bizóna	krysa	(sadím) lipu	ryba	(hľadám) výsledok
mýto	zvyk	umývadlo	rým	hmyz
sýkorku	Myjava	(hladím) mláďa	býk	žmýkačku
k jazyku	u bylinkárky	k vyžle	od korytnačky	ku skrini
z kopyta	k sysľovi	podľa úbytku	k rizotu	bez ryže

5 Odpovedaj na otázky a napíš názov pádu.

Pýtam sa	Odpoveď	Otázka	Pád
Komu / čomu podal chlapec soľ?			
Kto / čo je chlapcov sused?			
Úraz koho / čoho mal ujo?			
Do koho / čoho vbehol s bicyklom?			

6 a) Doplň *i/í* alebo *y/ý*.

Z__ma sa pomal__ konč__. Nieкто sa chod__ l__žovať, m__ s rod__čmi chod__me na klz__sko. Moj__ rod__čia m__lujú korčuľovanie. Moja mama bola krasokorčuľarka. V__hrala niekoľko súťaž__. Môj otec síce nerob__l p__ruet__, ale tiež tráv__l veľa času na ľade. Bol kap__tánom hokejového družstva v našom meste.

S mam__čkou sa tiež stretl__ na klz__sku. **Ocko** často spom__na, ako sa zoznámil__. Keď ju zbadal, ako sa pripravuje na **v__stúpenie**, ani ned__chal. Bola to **láska** na prvý pohľad. Mam__čka tvrd__, že m__ s M__škom máme veľk__ **talent** na krasokorčuľovanie. Bol b__ z nás krásn__ športový **pár**. Otec to v__dí inak. M__chal je vraj rodený talent na **hokej**.

b) Prepíš prvý odsek textu bez chyby.

c) Urč rod, číslo, otázku, pád a základný tvar zvyraznených podstatných mien v texte.

Podstatné meno	Rod	Číslo	Otázka	Pád	Základný tvar
ocko	MR	JČ	Kto? Čo?	N	ocko

O kom? O čom? O hudbe

Nominatív	N	Kto?	Čo?
Genitív	G	Koho?	Čoho?
Datív	D	Komu?	Čomu?
Akuzatív	A	Koho?	Čo?
Lokál	L	O kom? O čom?	
Inštrumentál	I	S kým?	S čím?

- 1 a) Porozprávaj spolužiakom, o čom rád čítaš.
b) Dopíš, o kom/o čom si mohli deti čítať.

Zora si rada číta o **starých Slovanoch**. Adam si rád číta o _____.

Viktor si číta často o _____. Iveta si nerada číta o _____.

Aneta si najradšej číta o _____. Laura má rada knihy o _____.

- 2 a) Podčiarkni slová, ktoré sa nachádzajú tesne pred zvyraznenými podstatnými menami.

Zdeno sa vyzná v **hre** na husliach.
Vlado nosí vo **vrecku** ústnu harmoniku.
Kveta snívala vždy iba o **harfe**.
Popri **gitare** sa Helga učí hrať aj na **flaute**.
Anku pri **speve** sprevádzal na **klavíri** Jožko.

- b) Podčiarknuté slová z úlohy a) doplň do poučky.

Na podstatné meno v **lokáli** sa pýtame otázkami **O kom? O čom?**.

Môžeme si pomôcť slovami – predložkami

kom?/čom?:

v koši, *vo* vani, *o* škole, *popri* práci,
na torte, *pri* strome...

- 3 Opýtaj sa na vyznačené podstatné mená. Urč ich pád.

	Pýtam sa	Odpoveď	Pád
Cesta vedie popri plote .			
V blate bola stopa vlka.			
Nemlčte o šikanovaní!			
Na okne sedela muchá.			

- 4 Vylúšti, o kom alebo o čom je hádanka. Napíš podstatné mená v určenom páde a čísle.

organ – N, MČ

klavír – L, JČ (na...)

fujara – D, MČ

drumbľa – A, JČ

xylofón – G, JČ

Dierka pri dierke, srsti dosť;
pritíska, nadúva,
ktosi ho načúva;
a keď capček* splasne,
hneď radosť vyhasne.

Sú to:

*capček – malý cap

- 5 Označte rovnako dvojice: podstatné meno + jeho pád a číslo.

☐ gitarám	☒ akordeóny	☒ o ozembuchoch	☐ L, MČ	☐ D, MČ	☐ G, MČ
☒ čembalo	☐ s cimbalmi	☐ zo saxofónov	☐ A, MČ	☐ N, JČ	☐ I, MČ

S kým? S čím? S Rišom

Máša a Ela sú sesternice, chodia na balet.

Ich priezviská sa začínajú na prvú spoluhlásku

v abecede. Ábel a Laco robia šport, ktorého názov sa začína na písmeno h.

Romana s Urbanom vidieť stále s tenisovou raketou. Ich priezviská sa nezačínajú spoluhláskou, ale prvou samohláskou v abecede. Nina a Tóno majú priezviská začínajúce sa na písmeno, ktoré v abecede nasleduje hneď za písmenom m.

Najlepšia kamarátka Tóna je Irma. Jej priezvisko sa začína na samohlásku a v abecednom zozname je takmer vždy za Tónom.

Ivana s Norom sú súrodenci. Radi sa lyžujú. Podľa abecedy je ich priezvisko vždy zaradené medzi poslednými. Priezviská Riša s Mišom sú v abecede pred Ivanou s Norom, ale za Šarlotou s Timeou.

Šalrota a Timea sú akvabely. Ich priezviská sa začínajú na prvú spoluhlásku s mäkkceňom v abecede.

Nominatív	N	Kto?	Čo?
Genitív	G	Koho?	Čoho?
Datív	D	Komu?	Čomu?
Akuzatív	A	Koho?	Čo?
Lokál	L	O kom?	O čom?
Inštrumentál	I	S kým?	S čím?

1 a) Prečítajte úvodný text. Odpovedz na otázky.

Kto má priezvisko na Ž?

Kto má priezvisko na Č?

Kto má priezvisko na A?

Kto má priezvisko na B?

Kto má priezvisko na N?

Kto sa venuje hokeju?

Kto má priezvisko na O?

b) Začiatocné písmená krstných mien v úlohe a) tvoria názov pádu. Doplň ho do poučky.

Na podstatné meno v **inštrumentáli** sa pýtame otázkou **Kým? Čím?**

Môžeme si pomôcť slovami – predložkami **s, za, pod, nad, pred** (kým / čím?...):

s Elou, za stenou, pod stolom, nad hlavou, pred domom.

c) Napíš tri písmená, na ktoré sa môže začínať meno Riša s Mišom.

2 a) V texte **Vieš, že...?** vyznač podstatné mená v inštrumentáli.

b) S ktorým jedlom ješ rád chlieb?

Vieš, že...?

Na svadbe sa kedysi podával kohút alebo slepačia polievka, neskôr aj hovädzia polievka s mäsom a cestovinou. Hlavným chodom bola kapusta s mäsom, mäso so zemiakmi či s ryžou, dusená kyslá kapusta s varenou alebo pečenou teľacinou, bravčovinou alebo hovädzinou, klobásky, pirohy, plnený kapustný list, hovädzie mäso s chrenovou omáčkou, chlieb.

K. Nádaská: Čím žila slovenská rodina (upravené)

3 Opýtaj sa na vyznačené podstatné mená. Urč ich pád a napíš ho.

	Pýtam sa	Odpoveď	Pád
Pod stolom spala mačka.			
S bratom si často čítame.			
Stála som za stromom .			
Má len nebo nad hlavou .			

Vlasy – koruna krásy

Účesy v starovekom Egypte záviseli od bohatstva, veku a spoločnosti, v ktorej človek žil. Vlasy ostrihané nakrátko či oholené hlavy mali dospelí. Mladé dievčatá nosili vrkoče. Ženy si zdobili vlasy kvetinami a ľanovými stužkami. Bohaté ženy používali čelenky vyrobené zo zlata alebo polodrahokamu nazývaného granát. Niektoré ženy si okolo prameňov vlasov obtáčali zlatú rúrku, aby tak ukázali svoje bohatstvo. Chudobní ľudia si zdobili vlasy ovocím a lístkami. Starší muži a ženy zas nosili parochne. Parochňa aj pomáhala chrániť hlavu pred slnkom.

Vlasy v starovekom Grécku boli oveľa dlhšie. Mnoho účesov bolo zo zapletených prameňov a zdobené boli tiež kvetmi, čelenkami a stuhami. Účesy posýpali zlatým práškom.

V Ríme nosili ženy rozpustené vlasy zviazané čelenkou, aby nepadali do tváre. Mladé dievčatá si česali jednoduchý drdol* umiestnený na krku. Rimanky milovali blond parochne vyrobené z vlasov germánskych otrokýň.

Aj v neskorších storočiach ľuďom z vyššej spoločnosti poprášili vlasy práškom. Ženám zdobili účesy girlandami** a mašľami. Potom prišli do módy účesy z vlasov z konských chvostov, vytvorené pomocou drôtených klietok a poprásené škrobom. Niektoré boli takmer meter vysoké. Boli zdobené perím, stuhami alebo šperkami.

**drdol* – vlasy upravené vzadu do uzla

***girlanda* – ozdoba z kvetov a stúh zavesená do oblúk

Podľa *zenyostylom.sk*

- 1 a) Prečítaj text.
b) K vyznačenému podstatnému menu priradi správnu pádovú otázku a napíš skratkou názov pádu.

Dievčatá nosili drdol na **krku**.

Bohaté ženy mali čelenky zo **zlata**.

Parochňa chránila vlasy pred **slnkom**.

Neskôr **ženám** poprášili vlasy práškom.

Používali čelenky z **granátu**.

Ženy si zdobili vlasy **kvetinami**.

- 2 Vyskloňuj do zošita podstatné mená **účes**, **čelenka**, **bohatstvo** a **šperk**.
Napíš aj názvy pádov a pádové otázky.

- 3 Daj podstatné meno do určeného pádu a čísla.

kniha (L, MČ) o knihách

Rimanka (A, JČ) _____

bohatstvo (N, JČ) _____

muž (N, MČ) _____

dievča (I, MČ) _____

vlas (L, JČ) _____

- 4 a) Urč pád podstatných mien.
Všetky sú v jednotnom čísle.

Bytča kobyľkou synovi

živobytiu býkom syr

príbýtkom Myjavou sysľom

obyvateľ korytom výra

blahobyť rytierom jazyk

pytliakom rysom odbyt

- b) Označ stĺpec, v ktorom sú všetky podstatné mená v rovnakom páde.

VII. PODSTATNÉ MENÁ

Predložky **z/zo** píšeme pred podstatným menom, ktoré je v **genitíve** (**Z** koho? **Z** čoho?): **z** dreva, **zo** skla.

Predložky **s/so** píšeme pred podstatným menom, ktoré je v **inštrumentáli** (**S** kým? **S** čím?): **s** otcom, **so** sestrou.

5 Opýtaj sa pádovou otázkou **Koho/Čoho?** alebo **Kým/Čím?**. Doplň predložky **z/zo** alebo **s/so**.

hrali sa S kým?/S čím? ☐ s bratom	skočil ☐	strechy ☐
lekvár ☐ jahôd	torta ☐	jahodami ☐
puding ☐ ovocím	vyrobený ☐	čokolády ☐
robí to ☐ lásky	stretla sa ☐	láskou ☐
hrad ☐ snehu	zabavil sa ☐	knihou ☐
háda sa ☐ otcom	stretla sa ☐	susedmi ☐

6 a) Nájdi vo vetách podstatné mená a vyznačte ich. b) Určte pády podstatných mien vo vete.

Na strome sedel vtáčik. Od tety som dostala sveter. Ja s mamou sme psíkovi dali žrať.

Pádová otázka	Dokončenie otázky	Odpoveď	Pád
Na kom/Na čom...	sedel vtáčik?	Na strome.	lokál

7 Napíš pádovú otázku, ktorou sa opýtaš na vyznačené podstatné meno. Urč pád a číslo podstatných mien. Použi skratky.

Prihrali **futbalistovi**.

Oslovil som **lyžiarku**.

Rozprávali sme sa o **cyklistoch**.

Zhovára sa so známou **tanečnicou**.

Príklad si beriem z našich **bežcov**.

8 Dedko sa chcel pochváliť vnučke:
 – Tak, už som konečne aj ja začal pestovať nejaký šport!
 – A aký? – pýta sa vnučka.
 – Robím ľahkú atletiku – vrhám tieň.

Ockov deň

Ocko mal narodeniny. Chceli sme pre neho vymyslieť špeciálne prekvapenie. Hneď ráno sme so sestrou Larkou začali pripravovať raňajky. Ešte som to nikdy nerobil a Larka je len škôlkarka. Snáď sa nám to podarí!

Usúdili sme, že praženica, ockovo obľúbené jedlo, bude najlepšie prekvapenie. Vybral som z chladničky vajíčka. Larka ich začala rozbíjať. Jedno vajíčko sa jej podarilo rozbiť a vyliat' na panvičku, ale druhé jej spadlo na papučku. Ešte šťastie, že nám včera babička priniesla nové vajcia, a to rovných tridsať.

Rozbýjali sme, rozbýjali, až ostalo iba päť celých vajec. Zdalo sa mi, že to by už mohlo pre všetkých stačiť. Dobré si recept pamätám! Viem, že praženica sa musí osoliť, dať na sporák a miešať. Miešali sme, miešali, ale stále sa to nepodobalo na praženicu, ktorú robieva mamička. Larka povedala, že je tam asi málo soli, tak praženicu ešte prisolila.

Potom chcela nakrájať papriku, uhorku, rajčinu, syr a chlieb. Aj som sa trochu bál, aby sa neporezala, a preto som jej dovolil krájať iba príborovým nožom.

Ostávalo už iba pripraviť kávu pre ocka, čaj pre mamku a kakao pre nás s Larkou. Ja som začal pripravovať kávu. Do varnej kanvice som nalial vodu a zapol ju. Do šálky som dal dve polievkové lyžice kávy, ale keďže je to špeciálny deň, pridal som aj tretiu. Nebudem na ockovi šetriť! Keď bola káva hotová, Larka pridala cukor.

Rozhliadol som sa po kuchyni a bol som spokojný. S istotou som vedel, že rodičov prekvapíme! Už ostávalo iba naložiť praženicu na tanier. Keďže nám z varešky vytekala, pre istotu sme ju nabrali do polievkových tanierov naberačkou.

Rodičia sa začali prebúdzajú. Larka dobehla do spálne a s veľkou radosťou zašepkala: „Oci, pripravili sme ti k tvojmu sviatku špeciálne raňajky.“ Videl som, ako sa obaja usmievajú. Keď rodičia vošli do kuchyne, mamička iba ticho zvolala: „Ach!“

Boli fakt prekvapení...! A ja som bol nesmierne hrdý, ako sme to s Larkou zvládli...

- 1 a) Prečítaj text.
b) Odpovedaj na otázky.

- Prečo sa deti rozhodli urobiť špeciálne raňajky?
- Aké skúsenosti mohol mať chlapec s varením praženice?
- Z koľkých vajec deti urobili praženicu?
- Ako príbeh podľa teba skončil?

- 2 Prečítaj pokračovanie príbehu.

Na moje prekvapenie mama praženicu znovu preliala do panvičky. Pochopil som, prečo to robiť, až keď zapla oheň. „Jáaj! Zabudli sme zapnúť horák a vajíčka ostali surové. Preto to bolo také riedke!“ Praženica bola síce hotová, ale chutila sladko. Larka vzala miesto soli cukor! Ani káva pre ocka sa nepodarila. Bola veľmi silná a slaná. Deň pre ocka bol naozaj špeciálny...

- 3 Zo skupiny slov vyber podstatné meno daného rodu. Slovo doplň do vety.

Otec si sadol na . ŽR (stôl, stoličku, okno) Začal jesť . ŽR

(praženicu, chlieb, maslo) Mamička pila . MR (mlieko, čaj, kávu) Pokrájali sme

aj . SR (jablko, papriku, banán) Do praženice Larka omylom pridala .

MR (papriku, cukor, korenie) V ockovej káve bola tiež . ŽR (soľ, cukor, kakao)

VII. PODSTATNÉ MENÁ

- 4 a) Rozdeľ podstatné mená podľa rodu.

dievča, cukor, soľ, okná, chlieb, mlieko, jablká, chladnička, kvetináče, chlapec, uhorky, lyžička, naberačky, stôl, vajce

Mužský rod	Ženský rod	Stredný rod

- b) Zakrúžkuj v tabuľke slová v množnom čísle.

- 5 Urč pád zvýrazneného podstatného mena.

Ocko mal narodeniny.

Vybral som vajíčka z chladničky.

Dobre si recept pamätám.

Nebudem na ockovi šetriť!

Rodičom sme spravili raňajky.

Raňajky sme varili spolu s Larkou.

– A chuť do jedla máte? –
pýta sa lekár pacienta.

– No, ak mi ponúknete niečo
dobrého, tak neodmietnem.

- 8 Urč základný tvar, rod, číslo a pád vyznačených podstatných mien.

Veta	Základný tvar	Rod	Číslo	Pád
Babička nám priniesla vajcia .				
Zobrala nádobu so soľou .				
Ocko bol prekvapený.				
Do kanvice som nalial vodu.				
Jedno vajíčko padlo Larke na papučku.				
Pri sporáku boli popadané škrupiny.				

- 6 a) Podčiarkni vety, v ktorých sú chyby.
Vety oprav a napíš správne.

- b) Urč pád podstatných mien
v opravených vetách.

Postavím sa pri okno. Idem pri dom.
Stojím pri okne. Idem pri dvere.
Som pri dverách. Budem pri obchod.

- 7 a) Vyskloňuj do zošita v jednotnom
a množnom čísle slovo **kuchyňa**.

- b) Vyhľadaj v štvorsmerovke všetky tvary
podstatného mena **kuchyňa**. Nezabudni,
v lokáli je aj s predložkou.

- c) Nevyškrtnuté písmená tvoria záver vtipu.

↕	K	U	C	H	Y	Ň	A	E	V	I	E	M	E		
↔	U	Š	K	U	C	H	Y	Ň	A	M	I	T	E		
↕	C	H	U	K	U	C	H	Y	N	I	A	M	Ň	S	
↔	Y	Ň	O	K	U	C	H	Y	Ň	O	U	Ý	M		
↕	N	Y	I	C	H	K	U	C	H	Y	N	E	C	H	N
↔	E	C	H	E	L	I	E	E	N	Y	C	H	U	K	
↕	K	U	C	H	Y	N	I	N	Y	C	H	U	K	O	
↔	O	K	U	C	H	Y	N	I	A	C	H	Č	I	L	

- Pán doktor, sú ryby zdravé?

– N ,
 .

9 Doplň pojmovú mapu.

